

Sygn. akt III AUa 916/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Tadeusz Szweda SSA Maria Małek - Bujak
Protokolant	Elżbieta Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2018r. w Katowicach

sprawy z odwołania A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu działalności gospodarczej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach

z dnia 1 lutego 2018r. sygn. akt VIII U 1258/17

1. zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie;

2. zasądza od ubezpieczonego A. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 420 zł (czterysta dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w obu instancjach.

/-/SSA T.Szweda /-/SSA M.Procek /-/SSA M.Małek-Bujak
Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 916/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 1 lutego 2018 r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach zmienił decyzję organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 14 kwietnia 2017r. i stwierdził, że A. S.

nie jest osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą w ramach jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i w związku z tym, nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowym od dnia 28 września 2015r.

Na uzasadnienie swojego stanowiska organ przytoczył treść art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 38 pkt 8 lit. c i ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, podnosząc, że w sytuacji posiadania przez jednego ze wspólników większości udziałów, przy marginalnym udziale drugiego wspólnika, dla potrzeb ubezpieczenia społecznego, spółkę taką należy traktować jako jednoosobową.

W odwołaniu od przedstawionej decyzji A. S. domagał się jej uchylenia, podnosząc, iż (...) Sp. z o.o. ma dwóch wspólników, zaś sugestia, że udział wspólnika posiadającego 8% udziałów w spółce jest marginalny, jest niezrozumiała i nieuzasadniona.

Organ rentowy wniósł o odrzucenie odwołania, ewentualnie o jego oddalenie. Zdaniem organu rentowego, zaskarżona decyzja została uznana za doręczoną w dniu 9 maja 2017r., a odwołanie zostało złożone w dniu 21 lipca 2017r.

Sąd Okręgowy ustalił, iż A. S. prowadzi działalność gospodarczą od 2012r. Dnia 25 września 2015r. firma (...) - A. S. przekształciła się w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Poprzednia firma i (...) miały tę samą siedzibę w Ł., przy ulicy (...). Adres w G. nigdy nie był adresem do doręczeń dla tych podmiotów. Od stycznia 2017r. na ulicy (...) w G. mieściło się biuro tej Spółki. Odwołujący się nigdy nie zgłaszał, że adresem do doręczeń jest biuro w G.. Decyzji z dnia 14 kwietnia 2017r. odwołujący się nie otrzymał, ponieważ w kwietniu 2017r. żadna spółka pod tym adresem nie miała już biura. Wysłanie przesyłki na adres w G. było doręczeniem nieskutecznym i dopiero z pisma z 19 czerwca 2017r. , które otrzymał 22 czerwca 2017r., A. S. dowiedział się o zaskarżonej decyzji. Odwołanie wniósł 21 lipca 2017r.

Sąd Okręgowy ustalił także, iż dnia 28 września 2015r. odbyło się nadzwyczajne zgromadzenie wspólników Spółki pod firmą(...) A. S., na którym podjęto uchwałę o zmianie nazwy firmy na (...) Sp. z o.o.

Dnia 28 września 2015r. A. S. sprzedał 8 udziałów w spółce (...)swojej żonie - E. S.. Spółka posiadała łącznie 100 udziałów po 50 zł każdy. Umowa została zarejestrowana przez sąd, a z aktualnej listy wspólników Spółki wynika, że A. S. posiada 92 udziały, a E. S. - 8 udziałów, zatem Spółka posiada dwóch udziałowców.

Odnosząc się do twierdzeń organu rentowego, Sąd Okręgowy podniósł, iż brak podstaw do odrzucenia odwołania, ponieważ zostało ono złożone w terminie.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika bowiem, że zaskarżona decyzja nie została wysłana na adres wynikający z KRS. Zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych organ rentowy dokonał z urzędu, również wpisując błędny adres. Sąd ten stwierdził przy tym, iż każde pismo kierowane do spółki z o.o. (w tym decyzja) powinno zostać jej doręczone w lokalu siedziby do rąk osoby uprawnionej (art. 45 zd. 1 k.p.a.). Siedzibą spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest co do zasady miejscowość, w której siedzibę ma jej organ zarządzający (art. 41 k.c.).

Odnosząc się zatem do żądania zawartego w odwołaniu, Sąd Okręgowy przytoczył treść przepisów art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 8 ust. 6 ustawy systemowej, podnosząc, iż o okresie podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności poprzez pozostawanie wspólnikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wykonującej działalność gospodarczą decydują przepisy ustawy z dnia 15 września 2000r.

Kodeks spółek handlowych. Spółka (...) jest zarejestrowana w KRS. Zgłoszeniu sądowi rejestrowemu podlegają dane wymienione w art. 166

i art. 167 k.s.h., w tym odrębnie imiona i nazwiska wspólników, zaś A. S. -

jako prezes zarządu - zgłosił umowę kupna sprzedaży udziałów, a sąd rejestrowy ujawnił

na liście wspólników drugiego z nich - E. S.. Sąd ubezpieczeń społecznych

jest związany treścią wpisu i nie może na potrzeby sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych ustalać, czy umowa sprzedaży była nieważna i miała na celu obejście

prawa w rozumieniu art. 58 k.c. Otóż bowiem, na podstawie art. 23 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, to sąd rejestrowy bada, czy dołączone do wniosku dokumenty są zgodne pod względem formy i treści z przepisami prawa, czy dane

wskazane we wniosku o wpis do Rejestru w zakresie określonym w art. 35 pkt 1 i 2

oraz art. 38 pkt 1 lit. h, są prawdziwe. W pozostałym zakresie sąd rejestrowy bada,

czy zgłoszone dane są zgodne z rzeczywistym stanem, jeżeli ma w tym względzie uzasadnione wątpliwości.

Skoro zatem E. S. posiada 8% udziałów, to spółka (...) nie jest spółką jednoosobową, a co za tym idzie, A. S. nie jest wspólnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴

§ 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

W apelacji od przedstawionego wyroku organ rentowy zarzucił Sądowi pierwszej instancji:

1. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c.,

w następstwie którego doszło do braku poczynienia wyczerpujących ustaleń

i - z obrazą dla przytoczonych przepisów - pominięcia odmiennych ustaleń dokonanych w postępowaniu administracyjnym przeprowadzonym przed organem rentowym, w tym niewzięcia pod uwagę całości zebranego materiału dowodowego świadczącego, iż umowa o sprzedaży udziałów spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z dnia 28 września 2015r. jest pozorna

i zmierza do stworzenia pozorów wieloosobowej spółki z o.o. i tym samym pozbawienia wspólnika jednoosobowego statusu osoby prowadzącej działalność gospodarczą w rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej;

2. błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, polegający

na wadliwym przyjęciu, że sąd rozpoznający sprawę z zakresu ubezpieczeń społecznych nie ma obowiązku badania przedstawionych dokumentów czy są one zgodne z rzeczywistym stanem prawnym i tym samym, czy stanowią tytuł do podlegania ubezpieczeniom;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to: art. 6 ust. 1 pkt 5, 8, ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych

w powiązaniu z art. 58 § 1 k.c., względnie z art. 58 § 2 k.c. poprzez nieprawidłowe ustalenie, że (...) Sp. z o.o. jest spółką wieloosobową, a tym samym, A. S. jako wspólnik spółki wieloosobowej, nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą w ramach jednoosobowej Sp. z o.o. (...) i nie podlega w związku z tym obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 28 września 2015r.;

4. naruszenie przepisów art. 17 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997r. o Krajowym Rejestrze Sądowym poprzez pominięcie tego przepisu i przyjęcie, że sąd ubezpieczeń społecznych jest związany treścią wpisu i nie może ustalać na potrzeby sprawy

z zakresu ubezpieczeń społecznych czy umowa sprzedaży udziałów była nieważna i miała na celu obejście prawa w rozumieniu art. 58 k.c.

Mając na uwadze przedstawione zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sadowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, wniósł także o zasądzenie od odwołującego się kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację A. S. wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przyjmując ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji jako własne, uznał, iż apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Podkreślenia zatem wymaga, iż Sąd pierwszej instancji trafnie wskazał, iż spór w niniejszej sprawie dotyczy prawnej kwalifikacji (w kontekście przepisów art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej), podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności poprzez pozostawanie współnikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Nie ulega przy tym wątpliwości, iż organ rentowy, w oparciu o dyspozycję normy art. 83 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy systemowej, uprawniony jest do wydawania decyzji, w których rozstrzyga o podleganiu ubezpieczeniom społecznym.

W tym kontekście, na uwagę zasługuje regulacja aksjologiczna, ujęta w treści norm Konstytucji RP. W dotychczasowym orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny kilkakrotnie podkreślał, że ubezpieczenie społeczne jest formą zabezpieczenia społecznego opartą

na zasadach przymusu, powszechności, wzajemności, na obowiązku płacenia składek i na roszczeniowym charakterze świadczeń (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 czerwca 1999r., sygn. K 5/99, cz. III, pkt 3; z dnia 27 stycznia 2010r., sygn. SK 41/07,

cz. III, pkt 3.4; z dnia 11 lipca 2013r., sygn. SK 16/12, cz. III, pkt 7.1). Prawo do świadczeń uzależnione jest od spełnienia ustawowych wymagań dotyczących opłacania składek oraz odpowiedniego czasu trwania ubezpieczenia. Samo objęcie danej osoby ubezpieczeniem emerytalnym nie jest efektem swobodnej decyzji jednostki, ale wynika z rozstrzygnięcia przyjętego przez ustawodawcę. Osoba, która zalicza się do grupy podmiotów wskazanych w art. 6 i art. 8 ustawy systemowej, nie może zatem, kierując się szeroko rozumianą swobodą decydowania o własnym postępowaniu, zrzec się statusu ubezpieczonego oraz uchylić się

od ustawowych obowiązków wynikających z tego faktu. Odnosząc się zaś do norm konstytucyjnych, po pierwsze, zwrócić należy uwagę, iż określona w treści art. 22 Konstytucji RP zasada swobody działalności gospodarczej, musi być odczytywana łącznie z normą odwołującą się do solidarności i ważnego interesu publicznego (art. 20 Konstytucji RP).

Po drugie, normy konstytucyjne zawierają gwarancje prawa każdego obywatela do zabezpieczenia społecznego (art. 67 Konstytucji RP), kształtując zasadę powszechności ubezpieczeń społecznych, poprzez objęcie nimi wszystkich grup zawodowo czynnych.

I wreszcie - po trzecie, przepis art. 84 Konstytucji RP wyznacza obowiązek ponoszenia ciężarów składkowych.

W uzasadnieniu projektu ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. nr 199, poz. 1673), w której przyjęto przepis art. 8 ust. 6 ustawy systemowej w brzmieniu: za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się współnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz współników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej, wskazano, iż wprowadzona zmiana wypełnia lukę prawną, która powoduje, że w większości przypadków wspólnicy jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością pozbawieni są ochrony ubezpieczeniowej. W dotychczasowym stanie prawnym, aby podlegać ubezpieczeniom społecznym musieli mieć zawartą ze spółką umowę. Nie zawsze jednak mogli skutecznie zawrzeć umowy „sami ze sobą”. Zgodnie z nowelizacją, wspólnicy ci traktowani są w zakresie ubezpieczeń społecznych tak samo, jak osoby prowadzące działalność gospodarczą (Lex Omega). Z przedstawionego wyżej uzasadnienia, mającego walor wykładni autentycznej, wynika, że ustawodawca kierował się zasadą powszechności ubezpieczeń społecznych. Jak trafnie wskazuje Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 października 2017r. (II UK 451/16)

dopuszczalność istnienia jednoosobowych spółek jest paradoksem nie tylko językowym. W ujęciu ekonomicznym zachodzi tożsamość wspólnika

i spółki. Jedynie w prawno-organizacyjnym znaczeniu można wyodrębnić dwie niezależne osoby. Stąd też, pojawiły się wątpliwości co do dopuszczalności zawierania umów o pracę między spółką i jej jedynym wspólnikiem. Powszechnie uważa się, że umowa taka jest nieważna, gdyż została zawarta z samym sobą. Okoliczności te stanowią ratio legis przepisu art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej. Tymczasem - co jest rzeczą faktu, a nie prawa - A. S., jako dominujący (niemal jedyny) wspólnik Sp. z o.o. (...) i jako prezes jej zarządu, faktycznie wykonywał czynności na rzecz samego siebie (we własnym interesie) oraz na swoje własne ryzyko ekonomiczne i organizacyjne. Na posiedzeniu wyznaczonym na rozprawę apelacyjną podał zaś, że w okresie objętym sporem nie podlegał ubezpieczeniom społecznym z żadnego tytułu. Przyjęcie zatem literalnej wykładni art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej - jak uczynił to Sąd Okręgowy - prowadzi do naruszenia zasady powszechności ubezpieczeń społecznych i konstytucyjnej gwarancji każdego obywatela

do zabezpieczenia społecznego. Wypełnieniem zaś tych gwarancji jest objęcie ubezpieczeniami społecznymi wspólnika dominującego (posiadającego 92% udziałów) - traktowanego na użytek prawa ubezpieczeń społecznych, jako jedynego udziałowca. Inaczej mówiąc, A. S. także po dniu 28 września 2015r. (czyli po dniu zawarcia umowy sprzedaży 8 udziałów swojej żonie E. S.) należy traktować jako jedynego wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, mimo że formalnie pozostaje on jedynie większościowym udziałowcem. Z perspektywy norm prawa ubezpieczeń społecznych, tego rodzaju spółkę należy traktować jako spółkę jednoosobową. Taka kwalifikacja prawna ustalonego stanu faktycznego znajduje oparcie w uzasadnieniu wyroków Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2011r. (sygn. akt I UK 8/11) oraz z dnia 11 września 2013r. (sygn. akt II UK 36/13).

Konkludując, Sąd drugiej instancji uznał, że apelacja jest zasadna i na mocy art. 386 § 1 k.p.c. orzekł reformatoryjnie, jak w sentencji.

O kosztach procesu za obie instancje rozstrzygnął na podstawie art. 98 i art. 99 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 (180 zł) i § 10 ust. 1 pkt 2 (240 zł) rozporządzenia Ministra sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawych (Dz. U. z 2015r., poz. 1804 ze zm.).

/-/SSA T.Szweda /-/SSA M.Procek /-/SSA M.Małek-Bujak
Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR